

Sprekend Humanisme

Uitwerking de lezing van:

Marcel (M.F) Fresco (1925-2011)

Datum	: 28-11-1987
Lokatie	: Vlaams Cultureel Centrum
Onderwerp(en)	: Multatuli-dag, georganiseerd door Humanistisch Studiecentrum Nederland
Duur interview	: 47:16 (min/sec) Vanaf min. 27.00 volgt een discussie.

Naam / functie interviewer(s)	: Nvt
Kader/context	: 100-jarige sterfdag van Multatuli
Datum uitwerking	: 07-05-2014
Uitgewerkt door	: Hanneke Hoogakker

Niveau van uitwerking	: Indicatief (globaal. Tijd/onderwerp + kernzin(nen) en evt. opmerking)
Drager	: Gedigitaliseerde opname van een geluidscassetteband WAV bestand WAV- 103 A.

Respondent : M.F. Fresco was vanaf 1980 tot aan zijn emeritaat in 1990 als opvolger van Jaap van Praag bijzonder hoogleraar in de Wijsgerige Antropologie en de Grondslagen van het Humanisme op de Socrates Leerstoel van de Rijksuniversiteit Leiden. Aan deze universiteit was hij al eerder vanaf 1970 verbonden.

Fresco was ook auteur en schreef boeken over onder andere het humanisme in de oudheid, over filosofie en kunst. Fresco heeft zich onder meer gestort op Hemsterhuis, met vele publicaties als blijvend resultaat. Hij bracht een bijzondere invalshoek mee door zijn grote kennis van de klassieke Oudheid.

Fresco studeerde klassieke letteren en filosofie aan de Universiteit van Amsterdam. Hij promoveerde in 1971. Fresco was leraar onder andere in Brussel (Europese School). Fresco heeft zich ingezet voor het filosofieonderwijs in Nederland.

Teller: minuut/sec	Index/onderwerp:	Opmerkingen:
00.00	Inleiding.	Citaat uit <i>Idee 98</i> , voetnoot over "atheïst". Multatuli is door de christelijke Godsopvatting heengegaan.
02.00	Psychologisch en moreel probleem.	De mens zoekt naar zinvolheid van het bestaan. Het aspect van goed en slecht. Hoe kan de mens aanvaarden dat er een God bestaat, die kwaad toelaat.
05.35	Zinvol en zinloos leven.	Zinloosheid is voor Multatuli onaanvaardbaar (zie <i>Het Gebed van de Onwetende</i>). Voorbeelden van zinloos leven uit het werk van Shakespeare. Mensen willen God en zijn bestuur begrijpen. Psychologische oplossingen hiervoor van onder andere Tertullianus en Anselmus. Eén van de belangrijkste drijfveren van Multatuli ligt op het gebied van goed en kwaad. Euripides: als de goden bevel tot slechtheid geven, zijn er geen goden. Multatuli onderschreef dit waarschijnlijk.
10.30	Morele maatstaven.	Als God dood wordt verklaard, is de houvast voor het moreel goede niet meer aanwezig, zoals geleerd wordt door de kerk. De mens moet dan zelf zijn weg vinden en zin aan het leven geven. Heeft Multatuli <i>Het gebed van de onwetende</i> geschreven met de zinloosheid van deze wereld in gedachte?
16.10	Menselijke waardigheid.	Nodig om een moreel houvast te hebben. De mens mag zich echter niet verheven voelen boven de natuur. De menselijke waardigheid is van christelijke oorsprong: de mens is de kroon van de schepping. Deze gedachte leeft nog in de gesecculariseerde wereld voort. Multatuli kan ons nu nog ideeën geven om van ons mens-zijn het beste te maken, juist omdat hij een groot schrijver was.

Teller: minuut/sec	Index/onderwerp:	Opmerkingen:
19.58	Parallel (en verschil) tussen <i>Het Gebed van de Onwetende</i> en <i>Prometheus</i> van Goethe.	Citaat van <i>Prometheus</i> door M. Fresco. Goethe: de goden hebben de mensen nodig. Zij zijn machteloos tegenover de eigenzinnige mens. Geloof en kerk zijn hier identiek. Multatuli (eerder agnost dan atheïst) maakt een onderscheid tussen geloof, dat hij zou willen, en het instituut kerk, waar hij zich tegen keert.
24.48	Conclusie.	Citaat uit <i>Idee 528</i> . Hieruit blijkt de belangrijkste reden waarom Multatuli zich, als antiklerikaal, keert tegen de geloofsleer.
27.00- 47.16	Discussie tussen M. Fresco, A.Jongstra, en Y. Stinis met de zaal.	De discussie is heel moeilijk te volgen, waarschijnlijk doordat de microfoon(s) te ver van de sprekers en vragenstellers staan.
47:16	Einde opname	